

Taxus baccata (Cis pospolity)

rodzina Taxaceae (cisowate)

Nasz rodzimy gatunek, w naturze pod całkowitą ochroną! Cis występuje w Afryce płn, Europie (od Azorów i Irlandii na zachodzie, po Szwecję i Norwegię na północy) oraz Azji (na wschodzie sięga przez Morze Czarne, Kaukaz i Azję Mniejszą po północny Iran). Jest często sadzony, ale na stanowiskach naturalnych rzadki (w Polsce miejscami w lasach sudeckich i karpackich, najczęściej pojedynczo). Największe w Polsce skupienie cisów znajduje się w Borach Tucholskich (rezerwat Wierzchlas).

Krzew lub drzewo o wysokości do 15 m (w cieplejszych regionach może dorastać nawet do 30 m). Jest zimozielony, bardzo wolno rosnący, długowieczny. Koronę może mieć o różnorodnym kształcie w młodości, stożkową, później zaokrągloną, bardzo gęstą. Pień przeważnie rozgałęzia się przy samej ziemi. Kora jest cienka, łuszcząca się, brązowawa. Pączki przylegające do pędu, kuliste, tępe, pokryte kilkoma łuskami. Igły niekłujące o długości 2-3 cm, szerokie (2-2,5 mm), płaskie, miękkie, delikatnie zastrzone, z wierzchu ciemnozielone, błyszczące, od spodu znacznie jaśniejsze. Żywotność igieł od 5 do 10 lat. Igły rozłożone są na pędach w dwóch szeregach (dwustronnie).

Roślina dwupienna, kwiaty męskie składają się z licznych tarczowatych pręcików i wykształcają się z kulistych pąków osadzonych w kątach igieł. Kwiaty żeńskie zawiązują się w niewielkiej liczbie z pązków podobnych do pąków liściowych. Kwitnie w marcu – kwietniu. Nasiona są osadzone w otwartych, kubeczkowatych, jaskrawoczerwonych osnówkach (po jednym). Są eliptyczne o długości 6-8 mm, oliwkowobrunatne. Osnówka o bardzo zmiennym kształcie i różnej wielkości. Dojrzewają w sierpniu-wrześniu, opadają wkrótce po dojrzeniu. Słodkie osnówki są jedyną nietrującą częścią cisa i chętnie są zjadane przez ptaki, które dzięki temu przyczyniają się do rozsiewania nasion. Drzewo obradza obficie, co kilka lat. Taxus było nazwą cisu od czasów starożytnych - baccata pochodzi od łacińskiego bacca - jagoda i znaczy: **mający jagody**.

W dawnych wiekach cis był pospolitym drzewem w naszych lasach nizinnych i górskich, ale niestety dzięki zaletom drewna (drewno ciężkie, zwarte, twarde, bez żywicy) został niemal doszczętnie wytępiony. Nadaje się ono do wyrobu mebli, a także kusz i łuków. Najstarszy cis w Polsce rośnie w na Dolnym Śląsku w Henrykowie Lubańskim (wys.ok. 8 m, wiek ok. 1260 lat). Już w 1423 r. król Władysław Jagiełło w Statucie Wareckim zakazał wycinania cisów. Prawdopodobnie przypisywano mu złowieszczą rolę drzewa śmierci, było mniemanie, że sam cień tego drzewa zabija ludzi. Według wierzeń mogły też być z cisa pożytki chronić bydło od czarownic wściekłości i wszystkiego złego.

Lubi miejsca półcieniste (doskonale znosi ocienienie, w młodości jest nawet cieniulubny). Wymaga gleb wapiennych, dostatecznie wilgotnych i głębokich, żyznych oraz świeżych. Dobrze się czuje w wysokiej wilgotności powietrza.

Taxus baccata (Cis pospolity)

rodzina Taxaceae (cisowate)

Jest wrażliwy na mrozy i suszę. Wytrzymuje temperatury do -20°C , ale w niekorzystnych warunkach siedliskowych może wymarzać. Cis zaliczany jest do najwolniej rosnących drzew iglastych, dobrze znosi strzyżenie i zagęszcza się, więc doskonale nadaje się na żywopłoty, przy tym dobrze znosi warunki miejskie. Jest ozdobny dzięki soczystej, ciemnozielonej barwie igieł oraz jesienią dzięki dekoracyjnym osnówkom.